

Academische basisschool
Utrecht - Amersfoort

**Casestudy collectief
praktijkonderzoek
2008-2009 Tafelronde**

1 De actuele situatie van De Tafelronde

De Tafelronde is een school die een aantal jaren geleden de keus heeft gemaakt om te gaan werken volgens de visie op Ontwikkelingsgericht Onderwijs [OGO].

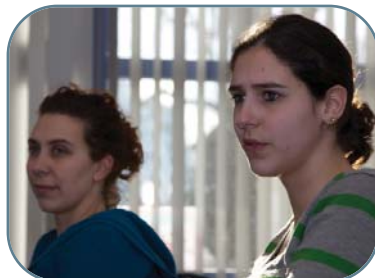
Ontwikkelingsgericht Onderwijs is een actueel onderwijsconcept, gericht op de totale persoonlijkheidsontwikkeling van de leerlingen. OGO is onderwijs, waarbij leerlingen inbreng hebben in de keuze en de planning van de activiteiten. Leren doe je met je hoofd, je handen én je hart. Met activiteiten die je ook tegenkomt in de samenleving. Leren doe je voor nu én voor later. Met activiteiten gekoppeld aan interessante inhouden. Inhouden die je verder gaat verdiepen waardoor je de wereld een beetje beter gaat begrijpen. Een wereld waarvoor je verantwoordelijkheid gaat voelen. Leren doe je met inzicht en met gevoel.

Waarin je merkt dat je er niet alleen voor staat. De klas en de leerkracht ervaar je als een groep, waarin je samenwerkt en samenleeft. Leren doe je zelf én doe je samen.

Naast deze aspecten is het onderwijs op de Tafelronde voor een deel te kenmerken als leerstofjaarklassensysteem, waarbij er wel ingezet wordt op zelfstandigheid van kinderen en niveau. Dit is echter nog volop in ontwikkeling.

De Tafelronde is een basisschool met twee locaties. De locatie Koning Karel staat in de wijk Schothorst, de locatie Sint Joris staat in de binnenstad. De kinderen op onze school wonen in de volgende wijken: Schothorst, Kruiskamp, Koppel en binnenstad. Op de locatie Sint Joris zitten voornamelijk kinderen van ouders met een Nederlandse achtergrond, op de locatie Koning Karel is dit iets minder het geval. Er zitten ruim vijfhonderd kinderen op school. Het team bestaat uit ongeveer vijfendertig personen, waaronder een tweekoppige directie, drie intern begeleiders, vakspecialisten en drieëntwintig groepsleerkrachten. Daarnaast zijn er meerdere studenten binnen de school, waarvan er twee het Academische Basisschool traject volgen. Zij zijn betrokken bij de schoolontwikkeling door het uitvoeren van een onderzoek rondom een van de schoolontwikkelingsthema's.

Hieronder benoemen we nog een keer beknopt hoe het bovenstaande OGO-concept vorm krijgt in de praktijk. In het onderwijs staat het onderwerp, concept, of thema steeds centraal. Hierbinnen is er aandacht voor de balans betekenisvol onderwijs en zinvol

onderwijs, vanuit het perspectief dat er zinvol bijgedragen wordt aan de kerndoelen. Daarnaast willen we dat leerlingen leren van elkaar, verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en gezamenlijk zoeken naar 'antwoorden'. We zien de leerkracht hierbij als meerwetende volwassene die onderwijsleersituaties creëert, met het oog op de inhoud en de onderwijsbehoeften van de groep en van de verschillende kinderen daarbinnen. Er is dan ook

differentiatie door verschil in activiteiten en het niveau van de verwerking (aanspreken van verschillende intelligenties, verschillend in complexiteit, verschillend in benodigde vaardigheden). Werkvormen zoals onder andere het kringgesprek en coöperatieve werkvormen nemen hierbij een belangrijke plaats in.

De leerkracht ontwerpt het onderwijs rond een thema en vraagt zich af of de activiteiten en de omgeving zo ingericht zijn, dat alle leerlingen optimaal kunnen leren. Tijdens het ontwerpen past de leerkracht het onderwijs zoveel mogelijk aan op wat hij/zij waarneemt bij de kinderen. In de praktijk houdt dit in dat in de groepen 1 en 2 gewerkt wordt volgens de principes van Basisontwikkeling, de kinderen in groep 3 leren lezen zonder leesmethode en in groep 4 tot en met 8 wereldoriëntatie op een thematische manier wordt aangeboden waarbij Sociaal Culturele Activiteiten uitgangspunt zijn.

De schoolontwikkeling

De schoolontwikkeling van De Tafelronde krijgt concreet gestalte binnen het onderwijskundig beleidsplan. Dit beleidsplan wordt jaarlijks opgesteld door het team en vastgesteld door de directie. In dit plan staan alle aandachts-/ontwikkelpunten voor het betreffende schooljaar. Resultaten worden benoemd en zijn SMART geformuleerd. Dit schooljaar komt een deel van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering te liggen bij de bouwcoördinatoren. De prioriteiten binnen de schoolontwikkeling zullen ook dit jaar weer liggen bij de hierboven omschreven concrete praktijkinvulling.

Zoals alle scholen die meedoen aan de dieptepilot Academische Basisschool, heeft ook De Tafelronde een kleine kenniskring. In deze kenniskring hebben de volgende mensen zitting; de onderwijskundig leider van de basisschool en het kenniskringlid van Hogeschool Domstad, twee studentonderzoekers en twee leerkrachtonderzoekers.

Dit jaar is in overleg besloten dat het onderzoek van student- en leerkrachtonderzoekers zich richt op het komen tot een efficiënt, duidelijk en goed hanteerbaar registratiesysteem voor het taalonderwijs in groep 3, 4 en 5, dat eenduidig geïnterpreteerd wordt. (bron: onderwijskundig beleidsplan Tafelronde 2008/2009)

De afgelopen jaren heeft De Tafelronde onderwijs ontwikkeld en ontworpen in het kader van aanvankelijk leesonderwijs zonder leesmethode. Er is in voorgaande jaren onderzoek gedaan naar mogelijke werk- en organisatievormen en hierin zijn keuzes gemaakt. Vanuit het methodeonafhankelijk werken de afgelopen drie jaar, is nu een behoefte ontstaan om dit stukje onderwijs, het leren lezen zonder leesmethode, beter

te kunnen plannen, toetsen en borgen. Aan het einde van dit schooljaar verwachten we dat we een concreet instrument in handen hebben voor groep 3 om het aanvankelijke leesproces te kunnen plannen, toetsen en borgen. Hiervoor zal nodig zijn dat we meer zicht krijgen op leer- en ontwikkelingslijnen binnen taalonderwijs en op bestaande registratiesystemen. Vooral is het van belang dat een en ander steeds vanuit de visie van de school wordt benaderd.

Reflectie

Als we nu terugblikken op het jaar dan heeft het onderzoek ons inzicht gegeven in de begrippen ontwikkelingslijnen en leerlijnen. Er is gediscussieerd over het verschil tussen deze twee begrippen en het belang van het goed gebruiken hiervan, zodat we een gezamenlijk begrippenkader ontwikkelen. Ook is duidelijk geworden dat we als school onze visie op de ontwikkeling van kinderen nog onvoldoende helder hadden. Dit vroeg om een hernieuwde discussie en heeft een aanscherping opgeleverd ten aanzien van de visie op ontwikkeling van kinderen. Daarnaast is er, vanuit de literatuur en in samenspraak met de betrokkenen, een pakket van eisen opgesteld waaraan een registratiesysteem voor taalonderwijs moet voldoen op De Tafelronde. Tot slot zorgen de studenten voor een overdracht van alle gegevens en schrijven zij een aanbeveling, zodat de leerkrachten volgend jaar zelfstandig het zoekproces naar een passend registratiesysteem kunnen afronden. Alle betrokkenen zijn redelijk tevreden met deze opbrengst. Als je daadwerkelijk gaat onderzoeken blijken fundamentele vraagstukken voldoende helder te moeten zijn, voordat je echt op een concrete praktijkinvulling kunt storten. Dit hebben alle betrokkenen dit jaar aan den lijve ervaren.

2 Procesgang binnen de leer- en onderzoekskring

Bijeenkomst 1 Schoolontwikkelingstaak afbakenen

Op de startvergadering is samen met het team de invulling van het onderwijskundig beleidsplan bepaald. De teamleden hebben de ingrediënten aangeleverd en deze SMART geformuleerd met betrekking tot te bereiken doelen. Daarnaast is er ook aangegeven wie de verantwoordelijkheid draagt [voor het geheel en de deelgebieden]. De eerste bijeenkomst heeft zich met name geconcentreerd op de invulling van het onderwijskundig beleidsplan: 'Wat hebben we ons voorgenomen en wat moet het resultaat zijn?'

Welk van de voorgenomen ontwikkelingen sluit het best aan bij de praktijksituatie van de ACBAS studenten en wat kunnen zij betekenen voor de onderwijskundige ontwikkelingen van De Tafelronde?

We hebben ook gekeken naar de haalbaarheid van het onderzoek en het op te leveren resultaat. Het moet sowieso een succeservaring zijn voor alle betrokkenen. In de eerste bijeenkomst hebben we alles doorlopen en prioriteiten aangebracht binnen de ontwikkelingen. Waar ligt de grootste behoefte en waarom is dit zo? Dit leverde een discussie op binnen de kleine kenniskring. Het zette de directie van de school nogmaals aan om de ontwikkelingen binnen het beleidsplan nog eens scherp te stellen. Waar ligt nu daadwerkelijk de behoefte en is deze behoefte juist omschreven? Al pratende kwamen we tot het gebied van taal-/leesonderwijs in met name groep 3, maar ook 4 en 5. Voor de studenten was dit ook een goed gebied, daar zij stage lopen in respectievelijk groep 3 en groep 4/5. Onderstaande ontwikkeling (overgenomen uit het onderwijskundig beleidsplan voor het schooljaar 2008-2009) is uitgangspunt voor het onderzoek:

OGO thematisch werken volgens 4 fase stappenplan registratie voor 3,4,5 (alles behalve rekenen)	Een efficiënt, duidelijk, goed hanteerbaar registratiesysteem dat eenduidig geïnterpreteerd wordt	Blok 1 Blok 1 Blok 1 en 2 Blok 3 en 4

De kartrekkers hebben tijdens deze bijeenkomst met name hardop gedacht en hebben de vragen beantwoord die door de verschillende aanwezigen gesteld werden. Hierdoor werden de onderwijskundige ontwikkelingen nog eens scherper afgebakend. Er is een tijd lang gediscussieerd over de vraag of het nu over lezen of taal in zijn geheel ging. Naast lezen werd ook spelling genoemd in de groepen 4 en 5. We hebben het zelfs nog gehad over resultaten in groep 6, omdat dit de groep is die als eerste is gestart met het leren lezen zonder methode.

Uiteindelijk hebben we vastgesteld dat het borgen van het lees-/spelling onderwijs in groep 3 en de doorgaande lijn naar groep 4/5 voor komend schooljaar de grootste prioriteit hebben. Hier gaat het onderzoek zich komend schooljaar op richten.

Gepleegde interventies

BLAUW:

- het beleidsplan analyseren en bekijken welk onderwerp het beste aansluit bij het onderzoek door studenten

GROEN:

- de haalbaarheid en het resultaat bespreken

ROOD:

- ingaan op vragen van de betrokkenen en deze naar behoefte beantwoorden

GEEL:

- discussie rondom de richting van het onderzoek door de directie en de schoolcontactpersoon
- het op scherp stellen van de daadwerkelijke behoeften in het beleidsplan van De Tafelronde door lector en schoolcontactpersoon

Bijeenkomst 2 Onderzoeksvraag definiëren

Tijdens de tweede bijeenkomst hebben we ons gebogen over de concretisering van de onderzoeksvraag. De studenten hadden de opdracht gekregen om vanuit het gekozen onderdeel van het beleidsplan een onderzoeksvraag te formuleren. We hebben besloten om het onderzoek te beperken tot het aanvankelijk leesonderwijs in groep 3. Dit met name omdat het te onderzoeken gebied anders veel te groot zou zijn. We hebben door deze beperking ook de leerkrachten van de groepen 3 (we hebben drie groepen 3) een rol gegeven als leerkrachtonderzoeker. Het te onderzoeken gebied betreft hun werkveld. De onderzoeksvraag (en de daaraan gekoppelde deelvragen):

Hoofdvraag

Op welke manier kan De Tafelronde aan de hand van leerlijnen en ontwikkelingslijnen het taal (aanvankelijk leesonderwijs)/(spelling)onderwijs systematisch in kaart brengen (plannen, meten, volgen) in groep 3?

Deelvragen

- Wat zijn leerlijnen en ontwikkelingslijnen volgens de theorie en in overeenstemming met de betrokkenen?
- Wat is ontwikkeling volgens de theorie en in overeenstemming met de betrokkenen en hoe ziet De Tafelronde het begrip ontwikkeling terug in ontwikkelingslijnen?
- Wat zijn de eisen van de betrokkenen en wat past het beste bij de visie van De Tafelronde met betrekking tot systematisch in kaart brengen?

- Wat is systematisch in kaart brengen en hoe houdt dat verband met plannen, meten en volgen?
- Wat houdt het aanvankelijk leesonderwijs in op De Tafelronde in groep 3?

We zijn onder meer tot deze vragen gekomen door de leerkrachten van groep 3 te vragen wat zij graag onderzocht zouden willen hebben. De leerkrachten hebben hier input voor geleverd en dat heeft geresulteerd in bovenstaande. Dit is opgesteld door alle betrokkenen van de kleine kenniskring.

We hebben vervolgens al gekeken op welke manier er informatie ingewonnen kan worden. Met andere woorden, welke onderdelen behoeven een literatuurstudie?

We kwamen tot het volgende:

- Wat zijn leerlijnen en ontwikkelingslijnen volgens de theorie en in overeenstemming met de betrokkenen?
- Wat is systematisch in kaart brengen en hoe houdt dat verband met plannen, meten en volgen?

De studenten krijgen de opdracht om literatuur te gaan verzamelen die betrekking heeft op bovenstaande vragen. In de tijd tussen deze en de volgende kleine kenniskring-bijeenkomst hebben ze een overleg over de literatuur met de onderwijskundig leider. Tijdens dit overleg bleek dat er met name veel informatie van internet gehaald werd. De student-onderzoekers hebben de opdracht gekregen om op de opleiding ook op zoek te gaan naar tastbare literatuur, eventueel in overleg met docenten Nederlands.

Gepleegde interventies

BLAUW:

- bijstellen van en feedback geven op de hoofdvraag en de deelvragen
- feedback geven op de werkwijze van studenten

GROEN:

- afstemming tussen kartrekker en schoolcontactpersoon over de inhoud van de bijeenkomst
- opdracht geven om op zoek te gaan naar literatuur

ROOD:

- uitleggen en toelichten wat de bedoeling is van de onderzoeken
- ingaan op vragen van de betrokkenen en deze naar behoefte beantwoorden

GEEL:

- betrekken van leerkrachten groep 3 bij het onderzoek

Bijeenkomst 3 Onderzoeksinstrumenten kiezen

Hieronder staan per deelvraag de onderzoeksinstrumenten vermeld.

- Wat zijn leerlijnen en ontwikkelingslijnen volgens de theorie en in overeenstemming met de betrokkenen? Literatuur; wat zijn leerlijnen en ontwikkelingslijnen? en gestructureerde discussie; in overeenstemming
- Wat is ontwikkeling volgens de theorie en in overeenstemming met de betrokkenen en hoe ziet De Tafelronde het begrip ontwikkeling terug in ontwikkelingslijnen? Literatuurstudie; wat is ontwikkeling? en gestructureerde discussie; in overeenstemming
- Wat zijn de eisen van de betrokkenen en wat past het beste bij de visie van De Tafelronde met betrekking tot systematisch in kaart brengen? Gestructureerd interview; wat zijn de eisen van betrokkenen?
- Wat is systematisch in kaart brengen en hoe houdt dat verband met plannen, meten en volgen? Literatuurstudie
- Wat houdt het aanvankelijk leesonderwijs in op De Tafelronde in groep 3? Literatuurstudie; wat is aanvankelijk leesonderwijs?, observaties in groep 3: hoe ziet het aanvankelijk leesonderwijs eruit in groep 3 en interview leerkrachten groep 3: aanvulling op observaties

In samenspraak met de studenten hebben we de bovenstaande instrumenten vastgesteld. Nadat we flink met de student- en leerkrachtonderzoekers in discussie zijn gegaan over hoe ontwikkeling van kinderen verloopt en welke prioriteiten je daarin aangeeft, hebben we vastgesteld dat eerst goed helder moet zijn wat de leerkrachten van De Tafelronde eigenlijk onder ontwikkeling verstaan. Van daaruit is het eenvoudiger om vast te stellen waaraan een plan-, meet- en volgsysteem moet voldoen.

Uiteindelijk hebben we besloten dat er een discussie zal gaan plaatsvinden in de verschillende bouwen. De studenten hebben hiervoor een aantal vragen opgesteld die moeten gaan leiden tot een gestructureerde discussie. Daarnaast is er ook gesproken over het al dan niet inschakelen van een vakdocent.

Gepleegde interventies

BLAUW:

- Discussie voeren over hoe de ontwikkeling van kinderen verloopt
- De keuze van de onderzoeksinstrumenten bespreken en beargmenteren
- Eventueel betrekken van een vakdocent

GROEN:

- Vaststellen van de onderzoeksvraag en de deelvragen
- Besluiten dat er een gestructureerde discussie over de ontwikkeling van kinderen plaatsvindt

ROOD:

- Discussiëren over de keuze van de onderzoeksinstrumenten
- Discussiëren over de ontwikkeling van kinderen

GEEL:

- Ruimte laten bieden om te discussiëren over hoe de ontwikkeling van kinderen verloopt (ruimte voor visievraagstuk)

Bijeenkomst 4 Informatie verzamelen

De studenten hebben in de afgelopen periode informatie verzameld. Er is een bezoek gebracht aan groep 3 om daar te kijken naar een leesinstructie. Daarnaast is er een beschrijving gemaakt van wat aanvankelijk lezen inhoudt.

De gestructureerde discussie heeft ook plaatsgevonden in de drie bouwen. Deze heeft plaatsgevonden aan de hand van een door de studenten opgesteld praatpapier.

Dit papier behelsde ook de drie volgende vragen:

- Hoe denkt u dat kinderen zich ontwikkelen? Is dat nature, nurture of een combinatie van beide? Bedenk vast hoe u uw mening kunt uitleggen.
- Hoe denkt u dat kinderen zich ontwikkelen? Is dat in een vaste doorgaande lijn of kunnen ze stappen overslaan, of een andere volgorde aanhouden? Zijn ontwikkelingen leeftijdsgebonden?
- Hoe vindt u de visie van Vygotsky op ontwikkeling? Waar bent u het wel en niet mee eens? Iedere vraag is gekoppeld aan een kort stuk theoretische achtergrond.

We hebben het verslag van de gestructureerde discussie uitvoerig besproken binnen de kleine kenniskring en kwamen tot de conclusie dat het verslag op zich weinig duidelijkheid geeft. We hebben daarom de studenten tips aan de hand gedaan om het verslag concreter en betekenisvoller te maken. Voor een buitenstaander is het op dit moment niet duidelijk wat de gestructureerde discussie inhoudt en wat het moet opleveren. Om op 6 mei aanstaande op een goede manier betekenis te kunnen verlenen, is het belangrijk dat de teamleden over heldere informatie beschikken.

De studenten gaven aan zich te willen beperken tot de observaties door slechts één van hen. We hebben aangegeven dat de observaties van het eerste deel van het schooljaar ook essentieel zijn, omdat de eerste periode van het Aanvankelijk Lezen wezenlijk verschilt van de tweede periode.

We hebben de studenten verder ook de vraag gesteld hoe ze ervoor gaan zorgen dat ze antwoord kunnen geven op de hoofdvraag en de deelvragen.

Studenten presenteren op 6 mei hun resultaten aan het team, aansluitend gaan ze met de teamleden betekenis verlenen. Zodat helder is wat er nodig is om een goed plan-, meet- en volgsysteem te ontwikkelen.

Gepleegde interventies

BLAUW:

- Bespreken van het verslag van de gestructureerde discussies
- Hoe gekomen tot de vooraf opgestelde vragen (m.n. op basis van literatuur)
- Tips geven over verslaglegging van een gestructureerde discussie

GROEN:

- Bespreken van 6 mei, op deze dag vindt de gezamenlijke betekenisverlening met het team plaats
- Voortgang van het onderzoeksproces bewaken 'wanneer denken zij antwoord te kunnen geven op de hoofd- en deelvragen?'

ROOD:

- Nadenken over de gezamenlijke betekenisverlening met het team

GEEL:

- Bespreken van de meerwaarde van goede verslaglegging
- Waarde van de observaties bespreken en onderbouwen

Bijeenkomst 5 Betekenis verlenen

Dit heeft plaatsgevonden op 6 mei met het hele team. De collega's kregen de resultaten van de gestructureerde discussie voor zich en hun werd gevraagd hierop te reageren. Dit hebben we verder nog niet besproken binnen de kleine kenniskring.

Bijeenkomst 6 Consequenties vastleggen

Met de collega's van groep 3 is gesproken over een instrument dat voldoet aan de onderzoeksvraag. Tijdens dit overleg is gebleken dat er vanuit de leerkrachten een behoefte is om te kijken naar bestaande instrumenten en hoe deze eventueel binnen De Tafelronde ingezet zouden kunnen worden.

De overige stappen hebben we niet meer kunnen afronden.

3 Reflectie overall Tafelronde

Hieronder beschrijven we de cruciale momenten uit de procesgang van de leer- en onderzoekskringen van het afgelopen jaar op de Tafelronde.

1. Startbijeenkomst met alle betrokkenen in september '08

- Bespreken van de schoolontwikkeling op De Tafelronde. Welke ontwikkelingen staan hoog op de beleidsagenda? Waaraan kunnen de studenten een bijdrage leveren? Wat verstaan de kartrekkers precies onder deze schoolontwikkeling? Wat moet er eind van het jaar gerealiseerd zijn ten aanzien van het specifieke onderwerp? Over deze vragen ontspoon zich een uitgebreide discussie. Het uiteindelijk resultaat was dat er een helder onderzoeksdoel naar voren kwam.
- In dit gesprek werd vooral de gele discipline aangesproken. Met elkaar waren we in een verkennend, brainstormend gesprek verwickeld. Er werden verhelderende en verdiepende vragen gesteld met name aan de kartrekkers van de basisschool. Deze vragen richtten zich onder andere op de achterliggende visie van de school, de vraag wat de school nu echt wil met het borgen van het taalonderwijs, hoe ze dat voor zich zien en meer vragen van deze strekking.
- Meerwaarde is geweest: De schoolleiders hebben vooral het doorvragen als heel waardevol ervaren. Het dwong hen opnieuw zich concreet af te vragen waarom ze deze schoolontwikkeling zo belangrijk vinden en ook hoe ze dit graag concreet gerealiseerd zien. "Wat willen we eigenlijk echt? En waarom?"

2. Het betrekken van de leerkrachtonderzoekers (leerkrachten groep 3)

- De leerkrachtonderzoekers zijn namelijk direct belanghebbend in het onderzoek. Zij gaan straks werken met het instrument dat ontwikkeld wordt. Zij zijn daardoor zeer gemotiveerd om mee te denken in het onderzoeksproces. Daarnaast zijn ze inhoudelijk het meest ingewijd.
- Interventies waren gericht op: rood, groen.

- Meerwaarde was: dat er steeds een directe terugkoppeling plaatsvond naar degenen die uiteindelijk met het registratiesysteem moeten gaan werken. Hierdoor bleef de discussie steeds scherp. Wel van belang voor de onderwijskundig leider en het kenniskringlid van Domstad om het doel voor ogen te houden. In de evaluatie gaven de leerkrachtonderzoekers aan dat dit nog meer sturend had gemogen.

3. Met het team in gesprek over hun visie op ontwikkeling

- Studenten hebben literatuurstudie gedaan naar hoe ontwikkeling van kinderen verloopt, welke visies hierop zijn. Dit heeft uitgemond in een gezamenlijke betekenisverlening door het team over 'Hoe kijkt De Tafelronde naar ontwikkeling van kinderen?' en specifieke betekenisverlening door de leerkrachten van groep 3 over de taalontwikkeling en wat dit betekent voor het te ontwikkelen instrument (doel van het onderzoek).
- Interventies waren: rood, geel, blauw
- Meerwaarde was: Deze stap was waardevol omdat het team zelf opnieuw moest reflecteren op zijn visie/schoolconcept. Door het onderzoek bleek dat dit nog onvoldoende helder was. Studenten hebben deze discussie gevoed door vooraf literatuuronderzoek te doen naar mogelijke visies op ontwikkeling van kinderen. Hierdoor werden de betrokkenen gedwongen zich te positioneren. Dit levert een meer gedragen en gezamenlijke visie op, waarbij ook de verschillen tussen individuen zichtbaar en uitgesproken zijn.

4. Het sturen van de studenten in hun onderzoeksproces

- Een aantal keren in het proces hebben we, als onderwijskundig leiders, het goed inzetten van de onderzoeksvaardigheden besproken met de studentonderzoekers. We hebben samen de onderzoeksvraag bijgesteld en benoemd wat daarin belangrijk is, aangegeven wat belangrijk is bij de keuze van het instrument en hoe je het onderzoeksinstrument zo gebruikt dat je valide en betrouwbare resultaten verkrijgt, besproken hoe je een groeps gesprek verslaat en hoe je gezamenlijk betekenis verleent. Achteraf vinden we dat het onderzoek onvoldoende uit de verf is gekomen. Dat er meer uit het onderzoek te halen was geweest. Studenten hebben op basis van hun eigen mogelijkheden, de beschikbare tijd en onze bijsturing hun best gedaan om tot goede opbrengsten te komen. Wij zijn er achteraf als onderwijskundig leiders niet tevreden over. We overdenken op dit moment wat onze rol daarin is en hoe we het volgend jaar moeten aanpakken, zodat we een beter resultaat krijgen. (Ons aandeel in dit resultaat, zeg maar!)
- De interventies waren: blauw, groen
- De meerwaarde was: dat wij als eindverantwoordelijken kritisch naar ons eigen handelen kijken. En daar voor volgend jaar concrete verbeterpunten voor formuleren. Daarnaast hebben we geleerd en teruggekregen uit de evaluaties waar de betrokkenen tevreden over waren. Dat is voor ons een waardevolle bijdrage en ook die punten nemen we mee naar volgend jaar.

4 Reflectie overall kenniskring breed (meerwaarde voor De Tafelronde)

In de eerste drie bijeenkomsten KKB heeft er steeds een terugkoppeling plaatsgevonden op welke interventies er vanuit welke kleur plaatsvonden. Hierbij vond collectieve betekenisverlening plaats ten aanzien van de gebeurtenissen in de kleine kenniskring. Gepleegde interventies werden gekoppeld aan de kleurentheorie (denkvoorkeuren) van Ned Hermann. Ook bereidden we met de betrokkenen de volgende kleine kenniskring voor.

Dit maakte voor ons inzichtelijk vanuit welke denkvoorkeur wij met name onze interventies pleegden. Wat hierbij opviel was het grote aantal rode en groene interventies. Prettig was ook dat je de werkwijze van andere scholen tijdens de kenniskring breed mee kreeg en hierdoor op nieuwe ideeën en interventies kwam voor je eigen kleine kenniskring.

Wat echter onvoldoende helder werd tijdens de KKB was waartoe wij deze analyse deden. Meerdere keren hebben we verhelderende vragen gesteld over het precieze doel van het onderzoek – waar werken we naar toe, de formulering van de onderzoeksvraag, het evt. formuleren van deelvragen, de onderliggende theorieën van Hermann en Senge, hoe verhouden deze zich tot het onderzoeksdoel, of en op welke wijze we data moesten verzamelen tijdens de kleine kenniskring. Voor ons gevoel waren we met een klein specifiek stukje bezig, maar was het overkoepelde verhaal (ons) onvoldoende helder. Ook na meerdere doorvraagsessies kregen we hierop geen bevredigend antwoord.

In het nieuwe jaar (bijeenkomst 4) werd het karakter van de kenniskring breed anders. Er stonden steeds veel organisatorische afstemmingszaken op de agenda. Inhoudelijke analyses vonden nauwelijks meer plaats. Zeker nadat bekend werd dat Winfried als lector zou weggaan. Daarna werd het schrijven van de brochure belangrijk tijdens de kenniskring breed en ook dit veranderde steeds van format en focus.

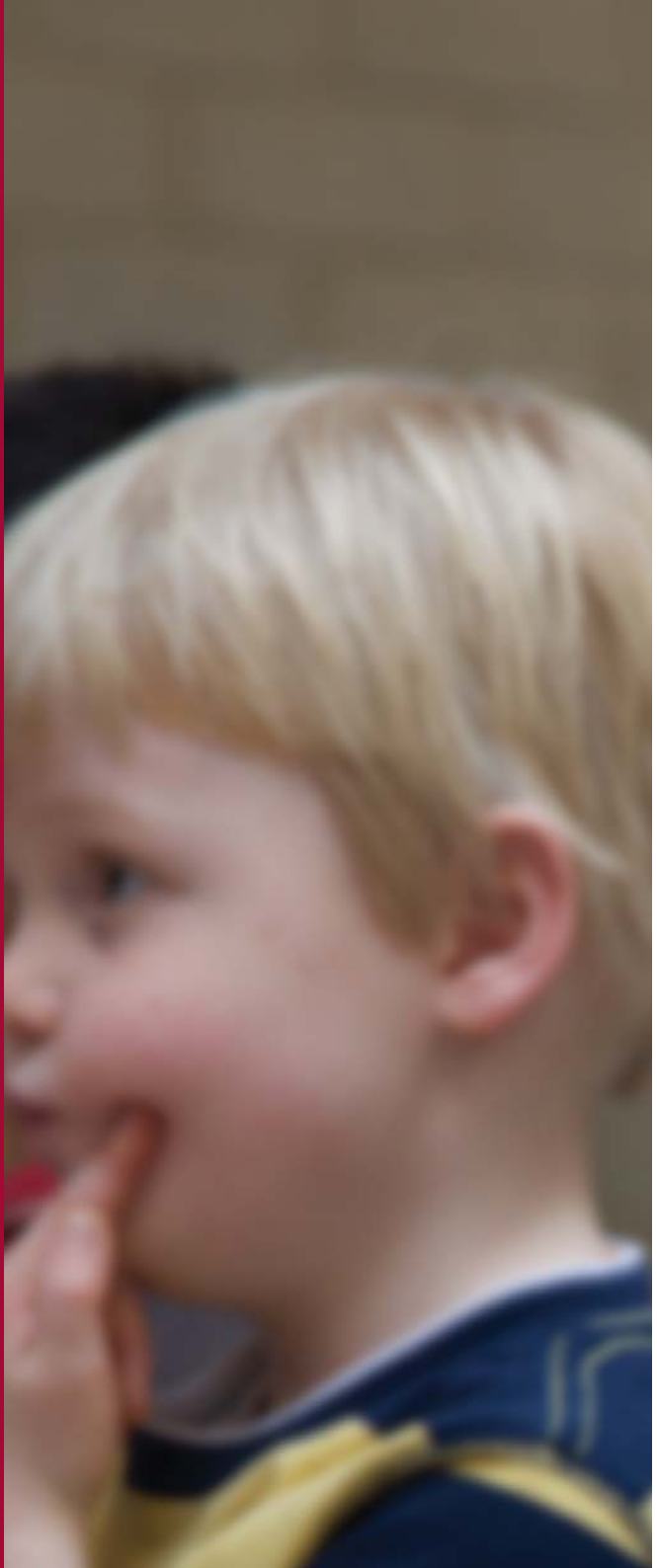
Het stellen van een goede onderzoeksvraag, en deelvragen, voor de leden van de kenniskring breed is onvoldoende gedaan wat hiervan (het alle kanten op gaan) mede de oorzaak was. In de toekomst is het van groot belang dat de kenniskring breed bij het doen van onderzoek dezelfde onderzoeksstappen doorloopt als de onderzoekers (studenten en leerkrachtonderzoekers).

COLOFON

Met dank aan alle deelnemers van de kleine kenniskring!

Auteurs:	Jos Houtveen en Simone van Dijk
Eindredactie:	Marja van den Eijnden
Fotografie:	VANDIJK Communicatie & Projectbegeleiding
Vormgeving:	Mirjam Roest www.quasigrafisch.nl , Bilthoven

Academische basisschool
Utrecht - Amersfoort

De Academische basisschool Utrecht Amersfoort is een initiatief van de Katholieke Scholenstichting Utrecht (KSU) en de Stichting Katholiek Primair Onderwijs Amersfoort en omstreken (KPOA), in samenwerking met Hogeschool Domstad en KPC Groep.

September 2009

www.academischebasisschool.nl